

14.

SKUP
MUZEJSKIH
PEDAGOGA
HRVATSKE

s međunarodnim
subjelovanjem

MUZEJI kao INKLUZIVNI PROSTORI

PRISTUPAČNOST, SUBJELOVANJE I ZAJEDNICA

ČAKOVEC, 16. — 18. RUJNA 2026.

KNJIGA sažetaka

PROGRAMSKA KNJIŽICA

14.

**SKUP
MUZEJSKIH
PEDAGOGA
HRVATSKE**

s međunarodnim
sudjelovanjem

**MUZEJI KAO
INKLUZIVNI PROSTORI**

PRISTUPAČNOST, SUDJELOVANJE I ZAJEDNICA

**KNJIGA
SAŽETAKA**

PROGRAMSKA KNJIŽICA

ČAKOVEC, 2026.

čakovec
16. – 18. rujan
2026.

sadržaj

Program 14. Skupa muzejskih pedagoga Republike Hrvatske s međunarodnim sudjelovanjem	6
Uvodna riječ	12
Plenarno izlaganje	15
Usmena izlaganja	
„Publika/posjetitelji kao partner“	19
„Pristupačnost kao standard: fizička, kognitivna i digitalna inkluzija“	33
„Muzeji i zajednica: inkluzivne prakse i društvena odgovornost“	43
Posterska izlaganja	55

Pro Gram

14. SKUPA MUZEJSKIH PEDAGOGA REPUBLIKE HRVATSKE

s međunarodnim sudjelovanjem
čakovec, 16. - 18. rujna, 2026.

SRIJEDA, 16. RUJNA 2026.

(Stari grad Čakovec, Multimedijalna dvorana, Trg Republike 7, 40 000 Čakovec)

9:30 – 10:00 **Registracija sudionika**

10:00 **Svečano otvorenje 14. Skupa muzejskih pedagoga RH s međunarodnim sudjelovanjem: pozdravni govor**

10:20 – 11:00 **Plenarno predavanje, Muzej Međimurja Čakovec** Maša Hrustek Sobočan i Ines Virč: „Muzejska perjanica novog doba: Muzej Međimurja Čakovec kao primjer obnove, pristupačnosti, razvoja publike i programa“

11:00 – 12:45 **Usmena izlaganja, prva sesija:**
„Publika/posjetitelji kao partner“ (moderatorica: Ines Virč)

11:00 – 11:15 **Aleksandra Piteša, Bruno Bijadija**
Inkluzivni pristup baštini kroz edukativne publikacije Dubrovačkih muzeja

11:15 – 11:30 **Dubravka Tullio**
Implementacija andragoških i inkluzivnih praksi u suvremenoj muzeologiji

11:30 – 11:45 **Marijan Bogatić**
Primjeri iz prakse u provođenju aktivnosti s učenicima Odjela učenika s teškoćama u razvoju Osnovne škole 22. lipnja iz Siska

- 11:45 – 12:00 **Lana Bede**
Od herojske inkluzije do organizacijske kulture: mapiranje pristupačnosti muzejskih programa
- 12:00 – 12:15 **Sanda Viskić**
Mitološki blizanci u Naroni: participativni model izložbe i muzejske edukacije
- 12:15 – 12:30 **Lucija Sekula**
Muzeji i posjetitelji – aktivni ili pasivni sudionici u društvu?
- 12:30 – 12:45 **Rasprava**
- 12:45 – 14:00 *Pauza za ručak*
(u organizaciji domaćina Muzeja Međimurja Čakovec)
- 14:00 – 16:00 Usmena izlaganja, druga sesija:**
„Publika/posjetitelji kao partner” (moderatorica: Lucija Sekula)
- 14:00 – 14:15 **Petra Galović**
Metodološki izazovi participativnog rada na primjeru muzejskog programa Architecture without Borders
- 14:15 – 14:30 **Petra Šoltić**
Kiparstvo dostupno svima
- 14:30 – 14:45 **Renata Filčić**
Muzej kao prostor pripadanja: Mala škola revolucije – primjer participativnog rada s mladima
- 14:45 – 15:00 **Marija Mapilele**
Publika kao partner, motivacija i inspiracija
- 15:00 – 15:15 **Luka Donadini**
Detektori u muzeju: Program edukativnih aktivnosti Arheološkoga muzeja u Splitu (2021-2025)
- 15:15 – 15:30 **Ivana Gorički Flegar**
MSU otvoren mladima – razvoj participativnog i inkluzivnog modela rada s mladom publikom
- 15:30 – 15:45 **Rasprava**
- 15:45 – 16:00 *Pauza za kavu*
- 16:00 – 17:30 **Stručno vodstvo po postavu Muzeja Međimurja Čakovec**
- 17:30 – 18:30 **Sastanak Sekcije za muzejsku pedagogiju i kulturnu akciju Hrvatskog muzejskog društva**

ČETVRTAK, 17. RUJNA 2026.

(Stari grad Čakovec, Multimedijalna dvorana, Trg Republike 7, 40 000 Čakovec)

9:00 – 9:30 **Registracija sudionika**

9:30 – 11:30 **Usmena izlaganja, treća sesija:**
„Pristupačnost kao standard: fizička, kognitivna i digitalna inkluzija“ (moderatorica: Maša Hrustek Sobočan)

9:30 – 9:45 **Danko Dujmović**
Metodološki okvir inkluzivnog djelovanja muzeja

9:45 – 10:00 **Arijana Okret**
Prilagođenost umjetničkih izložbenih postava osobama sa senzornim i motoričkim poteškoćama

10:00 – 10:15 **Damir Benutić**
Ponovno otvaranje Atelijera Meštrović u Zagrebu nakon konstruktivno-cjelovite obnove i upoznavanje javnosti s novim stalnim postavom

10:15 – 10:30 **Iva Gašparić**
SUVREMENA UMJETNOST ZA SVE: STRATEGIJE UKLJUČIVANJA RAZLIČITIH SKUPINA POSJETITELJA U MUZEJSKOJ PEDAGOGIJI: Primjer desetogodišnje muzejsko-pedagoške prakse Muzeja suvremene umjetnosti Istre / Museo d'arte contemporanea dell'Istria

10:30 – 10:45 **Silvia Vrsalović**
Zvukom i dodirom kroz tradiciju: iskustvo razvoja multisenzornog muzejskog programa

10:45 – 11:00 **Ana Škegro**
MSU na dodir – Zbirka kao glagol: pristupačnost kao proces

11:00 – 11:15 **Karlo Mandić, Marinko Pleskina**
Pristupačnost Starog grada Dubovca: izazovi pripreme EU projekta

11:15 – 11:30 **Rasprava**

11:30 – 11:45 *Pauza za kavu*

11:45 – 13:00 **Usmena izlaganja, četvrta sesija:**
„Muzeji i zajednica: inkluzivne prakse i društvena odgovornost“ (moderatorica: Vlasta Krklec)

- 11:45 – 12:00 **Sandra Jelovac**
Od pojedinačnih radionica do zajednice: razvoj edukativnog programa Gradske galerije Striegl
- 12:00 – 12:15 **Petra Šparica**
Od kune do eura: Monetera i Croaticum u misiji jezične inkluzije i financijske pismenosti stranih studenata
- 12:15 – 12:30 **Petra Mićanović i Milana Hozmec**
Riznica Međimurja kao partner u razvoju dječje kreativnosti i likovnog izražavanja – primjer suradnje waldorfske skupine Sunčeka, Dječjeg vrtića Cipelica Čakovec
- 12:30 – 12:45 **Helena Drvoderić**
Partnerstvo muzeja i knjižnice u razvoju zavičajnog identiteta djece: od baštine do zajednice
- 12:45 – 13:00 **Rasprava**
- 13:00 – 14:30 *Pauza za ručak (u vlastitom aranžmanu)*
- 14:30 – 16:15 **Usmena izlaganja, peta sesija:**
Muzeji i zajednica: inkluzivne prakse i društvena odgovornost (moderatorica: Ines Virč)
- 14:30 – 14:45 **Iris Marinović**
Od tradicionalnog lagano prema participativnom muzeju
- 14:45 – 15:00 **Anja Brabec Žeravica**
Muzeji tu i tam
- 15:00 – 15:15 **Maša Zamljačanec**
ROPOTARNICA
- 15:15 – 15:30 **Iva Novak**
Majstori od zanata
- 15:30 – 15:45 **Petra Blažević**
Od korisnika do sugovornika: višeglasje pomorske baštine u Hrvatskome pomorskom muzeju Split
- 15:45 – 16:00 **Barbara Crnobori**
Zajednica u muzeju, muzej u zajednici: iskustva Muzeja grada Umag
- 16:00 – 16:15 **Rasprava**
- 16:15 – 16:30 *Pauza za kavu*

16:30 – 17:30 Posterska izlaganja

(moderatorica: Lucija Sekula)

16:30 – 16:40 Mirjana Margetić

U muzej - grotama i škalinima unatoč

16:40 – 16:50 Ana Pamuković

Isti, a različiti – inkluzivnost u Muzeju grada Šibenika

16:50 – 17:00 Željka Kucelin

Od pasivnog promatranja do autorskog otiska: Participativni i inkluzivni modeli u interpretaciji suvremene grafičke umjetnosti

17:00 – 17:10 Zorica Ružić Nemet

Arheologija i muzej u zajednici

17:10 – 17:20 Tanja Ban

Vezimo zajedno

17:20 – 17:30 Štefan Krapše

Dodir prošlosti: Tri generacije, jedan muzej i bezbroj priča...

17:30 – 17:45 Zaključna rasprava

17:45 – 18:15 Predstavljanje Zbornika radova 13. skupa muzejski pedagoga

20:00 Svečana večera, osigurava organizator HMD

(restoran Stari grad Čakovec)

PETAK, 18. RUJNA 2026.

Izlet u sklopu 14. Skupa muzejskih pedagoga

- 9:00 **Polazak s parkinga Starog grada u Čakovcu**
(Stari grad Čakovec, Trg Republike 5, 40 000 Čakovec)
- 9:30 – 11:00 **Posjet Centru za posjetitelje „Med dvema vodama“ Križovec**
- 11:30 – 13:45 **Sveti Martin na Muri, Žabnik – Mlin na Muri i interaktivna etnografska zbirka**
- 14:00 – 15:00 **Kavana Orijent Štrigova**
(ručak u vlastitom trošku / dnevni gablec za cca. 7 €)
- 15:10 – 15:30 **Crkva sv. Jeronima Štrigova** (Rangerove freske)
- 15:45 – 17:00 **Vidikovac Mađerkin breg** (degustacija vina o vlastitom trošku)
- 17:30 **Povratak na parking Starog grada**

Uvodna riječ

POŠTOVANI KOLEGE I KOLEGICE, SUDIONI CI SKUPA,

pred vama je knjiga sažetaka 14. Skupa muzejskih pedagoga Hrvatske s međunarodnim sudjelovanjem koja sadrži sažetke izlaganja muzejskih pedagoga, kustosa, istraživača i stručnjaka različitih područja koji svojim promišljanjima i iskustvima doprinose razvoju suvremene muzejske pedagogije. Tema ovogodišnjega skupa – „Muzeji kao inkluzivni prostori – pristupačnost, sudjelovanje i zajednica“ – otvara prostor za promišljanje o jednoj od najvažnijih zadaća muzeja današnjice: stvaranju okruženja u kojem se svaki pojedinac može osjećati dobrodošlo, prihvaćeno i ravnopravno uključeno.

Živimo u vremenu koje od muzeja traži više nego ikada prije. Društvene promjene, migracije, demografski izazovi, razvoj digitalnih tehnologija te sve raznolikije potrebe zajednice potiču muzeje da preispituju vlastite prakse i razvijaju nove modele djelovanja. Suvremeni muzeji više nisu samo mjesta čuvanja i interpretacije baštine – oni postaju prostori susreta, dijaloga, suradnje i zajedničkoga učenja, prostori u kojima kulturna baština služi kao poticaj za razumijevanje različitosti i jačanje društvene povezanosti.

Inkluzivnost pritom ne podrazumijeva samo uklanjanje fizičkih ili komunikacijskih prepreka. Ona znači promišljanje muzeja kao otvorenoga javnog prostora u kojem različite zajednice, iskustva i perspektive aktivno sudjeluju u stvaranju značenja. Pristupačnost, sudjelovanje i partnerstvo nisu izdvojeni ciljevi, nego međusobno povezani elementi koji oblikuju suvremenu muzejsku praksu i pridonose njezinoj društvenoj relevantnosti.

Autori okupljeni u ovoj knjizi sažetaka otvaraju brojna pitanja koja oblikuju budućnost muzejske pedagogije. Kako razvijati participativne programe koji publiku prepoznaju kao ravnopravnoga partnera? Na koji način osigurati fizičku, komunikacijsku, digitalnu i kognitivnu pristupačnost muzejskih sadržaja? Kako suradnjom s odgojno-obrazovnim ustanovama, udrugama, umjetnicima i lokalnom zajednicom stvarati muzeje koji odgovaraju potrebama suvremenoga

društva? Na koji način muzejski pedagozi mogu povezivati očuvanje baštine s društvenom odgovornošću, aktivnim građanstvom i cjeloživotnim učenjem?

Sažetci radova koji će se predstaviti na skupu nude raznolike odgovore na navedena pitanja. Kroz primjere dobre prakse pokazuju kako inkluzivnost nije pojedinačni projekt, ali ni povremena aktivnost, već dugoročan proces koji se razvija kroz otvorenost, suradnju, međusobno povjerenje i spremnost na učenje. Zajedničko im je uvjerenje da muzeji svoju punu vrijednost ostvaruju upravo onda kada postaju mjesta susreta ljudi, ideja i iskustava.

Posebno nam je zadovoljstvo što je domaćin ovogodišnjega skupa Muzej Međimurja Čakovec. Posljednjih godina obnova Staroga grada i Riznice Međimurja, razvoj novih interpretacijskih sadržaja, edukativnih programa i aktivnosti usmjerenih različitim skupinama posjetitelja potvrđuju nastojanje da muzej bude otvoren, pristupačan i uključiv prostor zajednice. Upravo zato vjerujemo da je Čakovec primjereno mjesto za zajedničko promišljanje budućnosti muzejske pedagogije i razmjenu iskustava koja će obogatiti rad svih naših ustanova.

Zahvaljujem svim autorima, organizatoru i organizacijskom odboru na njihovoj predanosti, stručnosti i doprinosu realizaciji ovoga skupa. Njihov rad potvrđuje kako muzejska pedagogija zauzima sve važnije mjesto u razvoju muzeja kao društveno odgovornih, otvorenih i uključivih institucija.

Vjerujem da će ova knjiga sažetaka biti vrijedan izvor novih spoznaja, inspiracije i poticaja za daljnji profesionalni razvoj te da će ideje predstavljene na ovome skupu nastaviti živjeti kroz buduće projekte, partnerstva i programe. Neka ovaj susret bude još jedan korak prema muzejima koji nisu samo čuvari baštine, nego i aktivni stvaratelji zajednice u kojoj svatko može pronaći svoje mjesto.

čakovec
16. – 18. rujan
2026.

PLENARNO IZLAGANJE

MUZEJSKA PERJANICA NOVOG DOBA: MUZEJ MEĐIMURJA ČAKOVEC KAO PRIMJER OBNOVE, PRISTUPAČNOSTI, RAZVOJA PUBLIKE I PROGRAMA

Maša Hrustek Sobočan
Ines Virč
Muzej Međimurja Čakovec

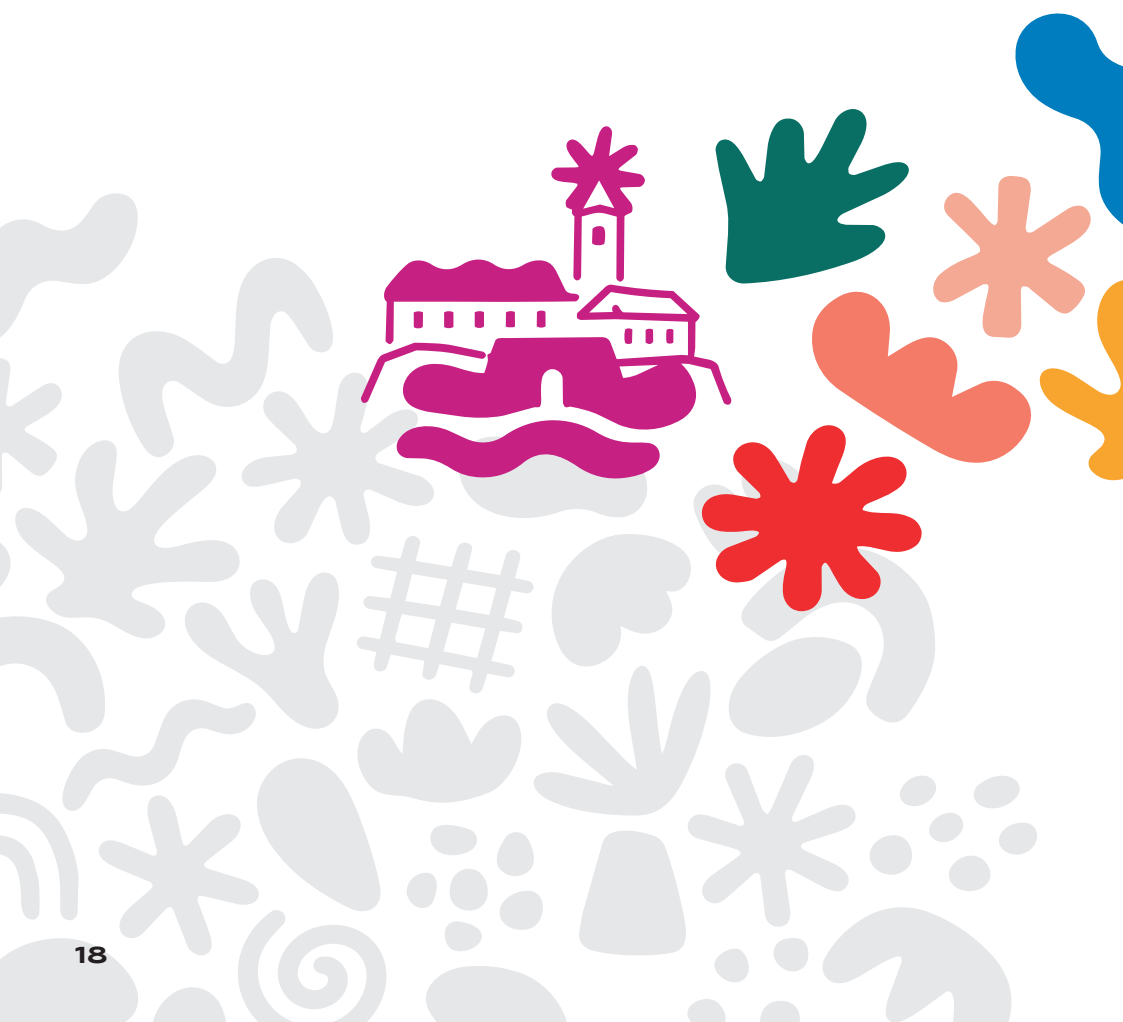
Sažetak:

Kao primjer dobre prakse ravnateljica Muzeja Međimurja Čakovec Maša Hrustek Sobočan prezentirat će projekt: „Rekonstrukcija i revitalizacija fortifikacije Starog grada Čakovec u Muzej nematerijalne baštine“. Projekt je sufinanciran iz Europskog fonda za regionalni razvoj (EFRR) i jedan je od prvih muzejskih projekata u Hrvatskoj koji se u obnovi vodio čvrstom namjerom za uvođenjem pristupačnosti i ostvarenjem prilagodbe za osobe s invaliditetom, s posebnim obzirom na osobe smanjene pokretljivosti te slijepe i slabovidne osobe. Prilagodba prostora i edukacija zaposlenika samo je pola posla, dok osmišljavanje i provedba posebnih programa za djecu, odrasle ili socijalno osjetljive skupine čini izazov kojim se Pedagoški odjel našeg muzeja konstantno bavi. U zadnjih 5 godina u našem muzeju intenziviran je rad s korisnicima, a kako programe osmišljavamo i provodimo prezentirat će nam naša kustosica pedagoginja Ines Virč.

Muzej danas nije samo mjesto čuvanja i predstavljanja baštine, već prostor u kojem naša publika kroz igru, istraživanje i stvaralaštvo postaje aktivni sudionik u interpretaciji baštine. U Muzeju Međimurja Čakovec muzejsko-pedagoški programi i stručna vodstva osmišljeni su tako da djeci različitih uzrasta približe kulturnu baštinu Međimurja na njima razumljiv, zanimljiv i poticajan način. Osim djece u naše programe uključujemo i osobe starije životne dobi kao i osobe s invaliditetom svih uzrasta. Izlaganje će predstaviti iskustva provedbe edukativnih radionica i vodstava s naglaskom na participativne metode rada koje potiču na promatranje, propitivanje, istraživanje i kreativno izražavanje.

čakovec
16. – 18. rujan
2026.

Polazište svakog programa čine muzejski predmeti i baštinske priče koje kroz razgovor, igru i praktične aktivnosti dobivaju novo značenje i postaju poticaj za razvoj znanja, mašte i osjećaja pripadnosti lokalnoj zajednici. Na primjerima radionica iz programa „Muzeologajnica“ i drugih edukativnih sadržaja bit će prikazano kako se muzejski prostor može oblikovati kao uključivo okruženje u kojem svatko ima priliku sudjelovati, izraziti svoje ideje i doživjeti muzej kao mjesto vlastitoga otkrivanja. Cilj takvih programa je potaknuti promišljanje o muzeju kao prostoru u kojem su posjetitelji ravnopravni sudionici u stvaranju značenja baštine i razvoju buduće muzejske publike.

čakovec
16. – 18. rujan
2026.

usmena IZLAGANJA

„PUBLIKA/POSJETITELJI
kao partner“

INKLUZIVNI PRISTUP BAŠTINI KROZ EDUKATIVNE PUBLIKACIJE DUBROVAČKIH MUZEJA

Aleksandra Piteša
Bruno Bijadija
Dubrovački muzeji

Sažetak:

Edukacija najmlađih posjetitelja i njihovo rano uvođenje u svijet baštine jedan je od temeljnih ciljeva Pedagoškog odjela Dubrovačkih muzeja. Okosnicu tog nastojanja čini serija od četiri muzejsko-školske početnice: *Boje*, *Oblici*, *Brojke* i *Slova Dubrovačkih muzeja*. Ove publikacije nisu samo didaktički materijali; one su ključni alati za vizualno i konceptualno opismenjavanje djece kroz izravan kontakt s muzejskim fundusom.

Svaka publikacija tematizira specifičan aspekt opažanja. *Boje* uvode djecu u svijet osnovnih i izvedbenih boja, *Oblici* potiču prepoznavanje geometrijskih tijela na arhitekturi i predmetima, *Brojke* pozivaju na brojanje odabranih prikaza i detalja na različitim muzejskim predmetima, a *Slova* djecu upoznaju s abecedom kroz nazive predmeta čija početna slova prate redoslijed pisma.

Publikacije su poslužile i kao polazište za prilagođene radionice namijenjene ranjivim skupinama. Kroz pojednostavljene vizualne podražaje i rad u manjim grupama, složeni muzejski sadržaji postali su pristupačni i razumljivi, čime je omogućen doživljaj muzeja kao sigurnog i stimulativnog prostora. Ovakav pristup transformira muzej iz mjesta pasivnog promatranja u aktivnu zajednicu koja uvažava različitosti.

Kroz sinergiju tiskane publikacije i izravne pedagoške prakse, Pedagoški odjel Dubrovačkih muzeja osigurava da baština prestane biti apstraktan pojam te postane dio svakodnevice i kreativnog izražavanja svakog pojedinca. Upravo u tom „demokratiziranju“ prvog susreta s umjetnošću leži snaga ovih izdanja kao temelj za buduću inkluzivnu muzejsku publiku.

IMPLEMENTACIJA ANDRAGOŠKIH I INKLUZIVNIH PRAKSI U SUVREMENOJ MUZEOLOGIJI

Dubravka Tullio

Prirodoslovni muzej Dubrovnik

Sažetak:

Iako se muzejska pedagogija tradicionalno veže uz djecu i mlade, rad s odraslima te osobama s invaliditetom i teškoćama u razvoju ključan je dio suvremenih muzejskih praksi. Pedagoški odjel Prirodoslovnog muzeja Dubrovnik posvećen je inkluziji i promicanju cjeloživotnog učenja. Cilj muzejske edukacije je poticanje kreativnosti i stvaralaštva te aktivni doprinos razvoju održivog i empatičnog društva.

PRIMJERI IZ PRAKSE U PROVOĐENJU AKTIVNOSTI S UČENICIMA ODJELA UČENIKA S TEŠKOĆAMA U RAZVOJU OSNOVNE ŠKOLE 22. LIPNJA IZ SISKI

Marijan Bogatić
Gradski muzej Sisak

Sažetak:

U predavanju će se predstaviti evolucija muzejskih edukativno- kreativnih programa namijenjena učenicima s teškoćama u razvoju koji se provode zadnjih 20 godina u Gradskom muzeju Sisak. Poseban naglasak će biti na odnos kustosa pedagoga i stručnih djelatnika iz škole te metodologiju provođenja radionica. Iz godine u godinu provodimo programe namijenjene učenicima s raznim oblicima invaliditeta i svaka nova radionica predstavlja novi izazov, ali uz kvalitetnu pripremu i kontinuirani dogovor sa stručnim djelatnicima radionice s ovom publikom postaju ono nešto najiskrenije i najbolje što mi, kao kustosi pedagozi, možemo ostvariti u našem svakodnevnom poslu.

OD HEROJSKE INKLUZIJE DO ORGANIZACIJSKE KULTURE: MAPIRANJE PRISTUPAČNOSTI MUZEJSKIH PROGRAMA

Lana Bede

Muzeji grada Karlovca

Sažetak:

Rad mapira različite vrste i razine prilagodbi muzejskih programa s ciljem prezentacije širokog dijapazona mogućnosti za rad s neurorazličitom publikom. Teorijsko polazište oslanja se na model i knjigu *Museum Accessibility by Design* autorice Marie Chiare Ciaccheri te tri ključna postulata njezina pristupa. To su: odmak od pojedinačne, prigodne ili „herojske“ inkluzije prema zajedničkoj organizacijskoj kulturi unutar ustanove, dizajniranje fluidnog korisničkog iskustva nasuprot strogo segmentirane i ciljane publike, te planiranje pristupačnosti u najranijoj fazi stvaranja muzejskog sadržaja.

U tom kontekstu, izlaganje se kritički osvrće na globalni, ali i lokalni izazov „privida inkluzije“. Taj fenomen najčešće nastaje kada kratkoročne prigodne aktivnosti i popratni marketinški ciljevi ustanove zasjene potrebu za sustavnim pristupom i dugoročnim kontinuitetom rada s ranjivim skupinama. Kao konstruktivnu alternativu takvim praksama, u izlaganju se analiziraju britanske stručne i sektorske smjernice (*SEND in Museums* i *Kids in Museums*), kao i odabrani primjeri nizozemskih muzeja poput Miffy (*Nijntje*) museuma u Utrechtu te muzeja *Ons' Lieve Heer op Solder* u Amsterdamu.

Poseban naglasak stavljen je na nagrađivani britanski program *SENsory Atelier* koji provodi *Attenborough Arts Centre* u Leicesteru. Taj model, kroz angažiranu suradnju s umjetnicima i procesno, senzorno učenje, uspješno i ravnopravno uključuje učenike s kompleksnim teškoćama u razvoju koji u svakodnevnoj praksi najčešće ostaju potpuno nevidljivi i isključeni iz muzejskih aktivnosti. Cilj je ovoga rada ponuditi primjenjive metodološke smjernice za razvoj domaćih muzejskih praksi.

MITOLOŠKI BLIZANCI U NARONI: PARTICIPATIVNI MODEL IZLOŽBE I MUZEJSKE EDUKACIJE

Sanda ViskiĆ

Arheološki muzej Narona

Sažetak:

Izložba *Mitološki blizanci* u Naroni osmišljena je kao projekt koji objedinjuje izložbeni i pedagoško-edukacijski segment u jedinstvenu cjelinu s naglaskom na aktivno uključivanje publike. Realizirana je u okviru Arheološkog muzeja Narona, no njezin koncept nadilazi klasičnu prezentaciju arheološke građe. Umjesto izvornog arheološkog materijala, izložbu čini serija od pet digitalnih platna koja u kombinaciji s trodimenzionalnim predmetima postavljenim ispred njih tvore jedinstvenu cjelinu.

U izradi platna i predmeta sudjelovali su umjetnici i rukotvorci iz Hrvatske, Ukrajine, Rumunjske, Velike Britanije, Kanalskih otoka, Perua i Sjedinjenih Američkih Država. Njihovi radovi nastajali su kao dijelovi velike slagalice koja je objedinjena tek u izložbenom prostoru Muzeja.

Izložba je posebno prilagođena djeci, pri čemu se složeni pojmovi rimske politike i društvenih odnosa interpretiraju kroz mitološki narativ blizanaca, promatran iz perspektive djeteta. Predmeti na izložbi su dječje igračke – vunene zmije, hvatači sunca u obliku staklenih oblaka, papirnati brod i drvena klackalica – koje se nadovezuju na pozadinska digitalna platna, tvoreći jedinstvenu vizualno-narativnu cjelinu.

Jedan segment izložbe dodatno naglašava participativan karakter projekta: skupina predmeta (glinene ruke) smještena ispod jednog od platna izrađuje se kroz radionice koje prethode postavljanju izložbe. Kod svakog sljedećeg gostovanja ruke se ponovo izrađuju u suradnji s muzejskim pedagogom u gradu domaćinu. Radionice se mogu djelomično razlikovati jer pedagog, uz osnovne smjernice, ima slobodu organizirati je u skladu s posebnostima lokalne zajednice, čime izložba dobiva dinamičan i inkluzivan karakter.

Ovaj projekt doprinosi razvoju modela muzejske pedagogije u kojem se izložba ne promatra kao završni objekt, nego kao proces zajedničkog stvaranja značenja.

Izložbu je autorica posvetila svojoj sestri blizanki.

MUZEJI I POSJETITELJI - AKTIVNI ILI PASIVNI SUDIONIČI U DRUŠTVU?

Lucija Sekula

Narodni muzej Zadar

Sažetak:

Muzeji su prema svim definicijama i shvaćanjima inkluzivni prostori. Prostori u kojima se posjetitelj osjeća ugodno i u kojima može saznati nešto više o svojoj kulturi i o kulturama drugih naroda. Programi koje provodimo ističu inkluziju u svim oblicima. Izložbe za sve posjetitelje, radionice prilagođene i djeci i odraslima, stručna vodstva prilagođena i umjetnicima i "amaterima" i tako dalje u nedogled. Sve u svrhu stvaranja inkluzivnog prostora koji će otvoriti svoja vrata svim posjetiteljima željnim znanja bez ograničavanja. Međutim, je li to u potpunosti realno ostvarivo u svakodnevnom radu? Koliko se teorija i praksa razlikuju prilikom provođenja godišnjih programa? Koliko su naši posjetitelji zaista uključeni u naš rad? Ovim izlaganjem će se istaknuti problematika provođenja "idealnih inkluzivnih programa" i stvarnih programa na primjerima uključivanja posjetitelja u rad Narodnog muzeja Zadar. Istaknut će se izložbe koje su organizirali posjetitelji (škole i dječji vrtići), kao i radionice koje su vodili učenici/e. Također, navest će se edukativne radionice koje „zahtijevaju” potpuno uključivanje posjetitelja, kao i prepreke koje mogu nastati tijekom provođenja. Koji su uvjeti koje moramo zadovoljiti kako bi inkluzija bila moguća? Je li to moguće samo uz dobru volju djelatnika ili ipak treba proći više vremena i više resursa kako bi to bilo na obostrano zadovoljstvo, i nas i posjetitelja? U krajnjem slučaju sve započinje dobrom voljom i željom nas djelatnika i posjetitelja, a završava nedostatkom vanjskih resursa.

METODOLOŠKI IZAZOVI PARTICIPATIVNOG RADA NA PRIMJERU MUZEJSKOG PROGRAMA ARCHITECTURE WITHOUT BORDERS

Petra Galović; Marta Kuliš Aralica; Iva Novak

Muzej za umjetnost i obrt Zagreb

Sažetak:

U kontekstu rastuće kulturne i društvene raznolikosti gradova, muzeji se sve češće suočavaju s pitanjem kako razvijati programe koji ne podrazumijevaju samo dostupnost postojećih sadržaja, nego omogućuju aktivno sudjelovanje novih zajednica u stvaranju i interpretaciji kulturnih značenja. Izlaganje će predstaviti iskustvo razvoja i provedbe programa *Architecture without Borders*, prve programske cjeline trogodišnjeg ciklusa *Arts & Crafts without Borders* Muzeja za umjetnost i obrt, realiziranog u suradnji s udrugom Inicijativa – Centar za edukaciju.

Program je bio usmjeren migrantskim radnicima koji žive i rade u Zagrebu, a polazio je od pretpostavke da arhitektura i svakodnevni prostori grada mogu postati zajedničko mjesto susreta različitih životnih iskustava. Kroz osam susreta, koji su uključivali razgovore o doživljaju grada, interpretaciju zagrebačke arhitekture, istraživačke šetnje i kreativne aktivnosti fotografiranja, pisanja i bilježenja osobnih opažanja, sudionici su istraživali vlastiti odnos prema prostoru u kojem žive. Rezultati procesa predstavljeni su izložbom u MUO Galeriji, čiji su autori i suautori postava bili upravo sudionici programa.

Izlaganje će se usmjeriti na metodološke izazove ovakvog tipa muzejske prakse: kako uspostaviti ravnopravan odnos između muzejske institucije i zajednice, kako izbjeći zamku reprezentiranja „drugih“ bez njihovog aktivnog sudjelovanja te na koji način muzejski pedagog može djelovati kao moderator procesa, a ne autor unaprijed zadanog narativa. Posebna pažnja bit će posvećena pitanju kontinuiteta sudjelovanja, prilagodbe programa potrebama sudionika te evaluaciji učinaka participativnih modela rada.

Primjer programa *Architecture without Borders* pokazuje potencijal muzeja ne samo kao mjesta prijenosa znanja o baštini, nego kao prostora u kojem različite zajednice zajednički proizvode nova značenja, grade odnose i oblikuju složenije narative o gradu koji dijele.

KIPARSTVO DOSTUPNO SVIMA?

Petra Šoltić

Muzeji Hrvatskog zagorja - Galerija Antuna Augustinčića

Sažetak:

Program *Kiparskih radionica dostupan je u Galeriji Antuna Augustinčića* od 2024. godine. Radionice su se pokazale su se kao lako prilagodljive, zanimljive i dostupne u svojim zahtjevima širokom krugu korisnika. Radionica uključuje kiparski gerist (kiparsku konstrukciju) sastavljen od metalne šipke, drvenog postamenta i žičanog kostura. Zadatak sudionika je oblikovati ljudsku figuru nanošenjem gline na žičani kostur te pritom upoznati osnovne principe figurativnog kiparstva. Tijekom radionice sudionici usvajaju osnovna znanja o ljudskoj anatomiji, proporcijama i kiparskoj tehnici modeliranja glinom. Rad na trodimenzionalnom oblikovanju razvija finu motoriku, prostornu percepciju, kreativnost i sposobnost opažanja. Sudionici kroz praktičan rad stječu neposredno iskustvo umjetničkog stvaranja te razvijaju samopouzdanje i osjećaj postignuća. Posebna vrijednost radionice ogleda se u mogućnosti individualne prilagodbe sadržaja i metoda rada, čime se potiče aktivno sudjelovanje svih polaznika. Radionica je zanimljiva i prilagođena svim uzrastima, a osobito djeci, kojoj omogućuje učenje kroz iskustvo, istraživanje materijala i kreativno izražavanje u poticajnom muzejskom okruženju.

MUZEJ KAO PROSTOR PRIPADANJA: MALA ŠKOLA REVOLUCIJE - PRIMJER PARTICIPATIVNOG RADA S MLADIMA

Renata Filčić

Muzej suvremene umjetnosti Zagreb

Sažetak:

Mladi su skupina koja muzej, unatoč brojnim programima namijenjenima njima, još uvijek rijetko prepoznaje kao prostor koji je njihov. Upravo je pitanje njihova aktivnijeg uključivanja u muzejski život bilo polazište participativnog programa Mala škola revolucije, koji je Muzej suvremene umjetnosti Zagreb provodio tijekom 2024. godine.

Umjesto razvoja programa za mlade, projekt se temeljio na stvaranju programa s mladima i od mladih. Mladi od 20 do 35 godina, okupljeni u programski tim, uz mentorsku podršku kustosice zajednički su odabirali teme, osmišljavali i provodili javne programe, polazeći od krovnog pitanja „Može li umjetnost promijeniti svijet?“, inspiriranog radom Liverpoolska anketa Sanje Iveković. Teme su proizlazile iz njihovih interesa i iskustava te su obuhvatile kulturu prosvjeda, diskriminaciju, društveni aktivizam, održivost, solidarnost i ulogu umjetnosti u društvenim promjenama. Uloga kustosice pritom nije bila određivati sadržaj, nego otvoriti prostor za dijalog, suradnju i preuzimanje odgovornosti za oblikovanje programa.

Takav pristup nije rezultirao samo novim programima, nego i drugačijim odnosom mladih prema muzeju. Sudionici su postali ambasadori muzeja među svojim vršnjacima, privukli novu publiku te razvili osjećaj pripadanja instituciji koju su aktivno oblikovali. Završni događaj Snovi za budućnost – Koncert za spavanje simbolično je zaokružio taj proces pretvarajući muzej u prostor zajedničkog boravka, dijaloga i zajednice – noću, u vrijeme kada je muzej uobičajeno zatvoren za posjetitelje.

Iskustvo Male škole revolucije pokazuje da participacija nije rezultat poziva na sudjelovanje, nego dijeljenja autorstva, odgovornosti i povjerenja. Ovaj princip nadilazi rad s mladima: tek kada različitim skupinama s kojima muzej surađuje prepustimo stvaran prostor za odlučivanje i oblikovanje sadržaja, muzej može postati mjesto radikalnog pripadanja

PUBLIKA KAO PARTNER, MOTIVACIJA I INSPIRACIJA

Marija Mapilele
Samoborski muzej

Sažetak:

Na primjerima programa Samoborskog muzeja pokazat ćemo na koji način oblikujemo sadržaje koji uvažavaju različite potrebe i iskustva publike, kako kreiramo materijale i programe za učenike i djecu na principima univerzalnog dizajna, na koji način uključujemo zajednicu u participativne projekte, kako posjetiteljima omogućavamo personalizirano iskustvo posjeta Muzeju što sve zajedno doprinosi doživljaju Muzeja kao prostora susreta, dijaloga i sudjelovanja čija inkluzivnost nadilazi fizičku dostupnost samog prostora.

DETEKTIVI U MUZEJU: PROGRAM EDUKATIVNIH AKTIVNOSTI ARHEOLOŠKOGA MUZEJA U SPLITU (2021-2025.)

Luka Donadini

Arheološki muzej u Splitu

Sažetak:

Cilj izlaganja jest predstaviti *Program edukativnih aktivnosti Arheološkog muzeja u Splitu* u razdoblju od 2021. do 2025. godine zajedno s temeljnim elementom programa – detektivskim radionicama. Tijekom 20. stoljeća, odgojno-obrazovna djelatnost ovog muzeja temeljila se na inicijativama muzejskih djelatnika, ponajviše u obliku vodstava i povremenih događanja. S početkom 21. stoljeća provodi se pomno osmišljeni interdisciplinarni projekt „Matematičari u muzeju” čije su autorice (dr. sc. Jelena Jovanović, Arheološki muzej u Splitu i Željka Zorić, Prirodoslovno-matematički fakultet u Splitu) uspješno povezale muzejske predmete s nastavom Matematike pomoću jedinstvenih muzejsko-edukativnih radionica (2017. – 2020.).

Na temelju knjižnične građe, salonitanskih lokaliteta i muzejskih predmeta, Arheološki muzej u Splitu započeo je sa sustavnim provođenjem odgojno-obrazovne djelatnosti pomoću prilagođenih vodstava i detektivskih radionica (2021.). *Program edukativnih aktivnosti* osmislio je potpisnik ovih redaka, Luka Donadini, uz podršku, pomoć i savjete muzejskih kolega, suradnika i ravnatelja dr. sc. Ante Jurčevića (Arheološki muzej u Splitu) čije je zalaganje omogućilo provedbu djelatnosti s vrlo zadovoljavajućim rezultatima. Naime, od 2021. do 2025. godine provedeno je 555 vodstava i 351 radionica za više od 16 000 posjetitelja.

Sadržaj edukativnih aktivnosti prilagođen je djeci vrtićke, predškolske, osnovnoškolske i srednjoškolske dobi, a tijekom godine provode se i posebni događaji, pa čak i popodnevni izleti za odrasle. Ipak, najveći broj posjetitelja sudjelovao je u događajima koji uključuju vodstvo (60 min), odmor (20 min) i detektivsku radionicu (60 min). Baš kao i vodstva, detektivske radionice prilagođene su učenicima 3. i 4. razreda (osnovne škole (tzv. *Potraga za blagom*)), učenicima od 5. do 8. razreda (*Antički detektivi*) te učenicima srednje škole (*Priče iz antičkog grada*), a provode se u muzejskoj zgradi (Split) i na arheološkim lokalitetima (Salona, Solin). Nakon vodstva, sudionici slušaju pravila i preuzimaju materijale za zemljovidom, uputama i fotografijama. Rad se odvija u grupama, a učenici moraju aktivno sudjelovati i međusobno surađivati da bi uspješno razriješili izazove, sakupili informacije ili pronašli replike antičkih predmeta. Naposljetku, sudionici proučavaju prikupljene podatke, a svoje spoznaje predstavljaju pred drugima. Na taj način ostvarena je aktivnost koja i dalje privlači zainteresirane grupe, otvarajući muzej najmlađim članovima zajednice.

MSU OTVOREN MLADIMA - RAZVOJ PARTICIPATIVNOG I INKLUZIVNOG MODELA RADA S MLADOM PUBLIKOM

Ivana Gorički Flegar

Muzej suvremene umjetnosti Zagreb

Sažetak:

Program MSU otvoren mladima razvijen je kao edukativni i participativni model rada Muzeja suvremene umjetnosti u Zagrebu usmjeren studentima i mladima, s ciljem jačanja njihove aktivne uloge u muzeju kao prostoru učenja, dijaloga i kulturnog sudjelovanja. Polazeći od suvremenih muzeoloških pristupa koji publiku promatraju kao partnera u stvaranju značenja, program napušta tradicionalni model jednostranog prijenosa znanja te razvija niz međusobno povezanih aktivnosti koje uključuju predavanja, radionice, terenski rad, susrete s umjetnicima, kustosima i drugim muzejskim stručnjacima.

Program je osmišljen interdisciplinarno te sudionicima približava različite segmente muzejskog rada – od edukacije, kustoskih i arhivskih praksi do knjižničnog poslovanja, istraživanja i umjetničke produkcije. Poseban naglasak stavljen je na inkluzivne i participativne metode rada koje potiču kritičko promišljanje suvremene umjetnosti, razvoj kulturnih kompetencija te stvaranje osjećaja pripadnosti muzeju kao otvorenom javnom prostoru. Važan dio programa čine i inkluzivne radionice te istraživanje potreba i očekivanja mlade publike koje pridonosi daljnjem razvoju programa u skladu s interesima sudionika.

Izlaganje će predstaviti koncept, organizacijsku strukturu i metodološka polazišta programa, kao i prve spoznaje o njegovu potencijalu u razvoju dugoročnog odnosa između muzeja i mladih. Na primjeru programa MSU otvoren mladima raspravljat će se o mogućnostima muzeja da, kroz participativne obrazovne prakse i suradnju s različitim stručnjacima i umjetnicima, postanu inkluzivni prostori zajedničkog učenja, aktivnog sudjelovanja i oblikovanja nove muzejske publike.

čakovec
16. – 18. rujan
2026.

usmena IZLAGANJA

„PRISTUPAČNOST KAO
STANDARD: FIZIČKA,
KOGNITIVNA I DIGITALNA
INKLUZIJA“

METODOLOŠKI OKVIR INKLUZIVNOG DJELOVANJA MUZEJA

Danko Dujmović

Filozofski fakultet Sveučilišta u Rijeci

Sažetak:

Suvremeni muzeji sve se češće definiraju kao inkluzivni prostori otvoreni različitim pojedincima i zajednicama. Međutim, inkluzivnost se u praksi nerijetko ostvaruje kroz pojedinačne projekte, prilagodbe ili programe namijenjene određenim skupinama, bez jasnog metodološkog okvira koji bi omogućio sustavno planiranje, provedbu i vrednovanje inkluzivnih aktivnosti. Polazeći od shvaćanja da inkluzivnost nije zaseban program, nego temeljni princip djelovanja muzeja, izlaganje predlaže model „metodologije inkluzivnosti“ kao alat za razvoj pristupačnih, participativnih i društveno relevantnih muzejskih sadržaja.

Cilj izlaganja nije ponuditi univerzalni model, nego otvoriti raspravu o mogućim kriterijima i metodama pomoću kojih muzeji mogu procjenjivati i unapređivati vlastitu inkluzivnost. Predloženi okvir povezuje pitanja pristupačnosti, sudjelovanja publike i društvene odgovornosti muzeja te može poslužiti kao polazište za razvoj budućih programa i institucionalnih strategija.

PRILAGOĐENOST UMJETNIČKIH IZLOŽBENIH POSTAVA OSOBAMA SA SENZORNIM I MOTORIČKIM POTEŠKOĆAMA

Arijana Okret

Filozofski fakultet Sveučilišta u Rijeci

Sažetak:

Izlaganjem će se analizirati uloga muzeja i galerija u stvaranju inkluzivnog kulturnog okruženja te mogućnostima prilagodbe izložbenih postava za osobe s različitim oblicima invaliditeta. Razmatrat će se suvremene muzeološke i pedagoške prakse usmjerene na uklanjanje fizičkih, komunikacijskih i sadržajnih barijera te će biti predstavljeni modeli dobre prakse kao i potencijal novih tehnologija u području inkluzije. Izlaganjem će biti prezentirani rezultati istraživanja provedenih u okviru izrade diplomskog rada na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Rijeci s ciljem isticanja pristupačnosti kao temeljnog aspekta suvremenog muzejskog djelovanja te poticanja promišljanja o muzeju kao prostoru dostupnom i otvorenom svim korisnicima.

PONOVNO OTVARANJE ATELIJERA MEŠTROVIĆ U ZAGREBU NAKON KONSTRUKTIVNO-CJELOVITE OBNOVE I UPOZNAVANJE JAVNOSTI S NOVIM STALNIM POSTAVOM

Damir Benutić

Muzeji Ivana Meštrovića – Atelijer Meštrović

Sažetak:

Atelijer Meštrović (Muzeji Ivana Meštrovića) u Zagrebu ponovno se otvorio za javnost 13. 12. 2025., nakon trogodišnje konstruktivne i cjelovite obnove, poslije posljedica zagrebačkog potresa. Projekt obnove vodila je ravnateljica Muzeja Ivana Meštrovića Sandra Grčić Budimir, dok je muzejska savjetnica Barbara Vujanović autorica novog stalnog postava, prvog nakon više od 60 godina. Arhitekturu, interijer i likovno postav osmislili su dizajner Damir Gamulin i arhitekt Antun Sevšek iz Organiziranog oblikovanja. U Atelijeru Meštroviću se nalaze četiri prostorno-izložbene cjeline: atrij, atelijer, vrt i kuća. Izložene su skulpture u gipsu, bronci, kamenu, mramoru i drvetu, freska, faksimili crteža i litografija te izvorni namještaj, izrađen prema Meštrovićevoj ideji. Uz poznata remek djela poput *Povijesti Hrvata* i *Žene u agoniji*, prezentirani su radovi koji se rijetko viđaju, poput portreta *kralja Fajsala* i novinara *Wickhama Steeda*. U prizemlju atelijera može se čuti Meštrović dok recitira vlastitu pjesmu, preko audio snimke koja je nastala dok je živio i radio u SAD-u, što može biti posebno zanimljivo i slijepim i slabovidnim osobama.

Atelijer Meštrović je djelomično pristupačan osobama s poteškoćama u kretanju, uz osiguravanje rampe i asistencije, uz prethodnu najavu. Budući da se radi o povijesnom kompleksu gornjogradskih kuća iz 20-ih godina 20. stoljeća koje su zaštićeno kulturno dobro, arhitektonske barijere (stepenice i katovi) i dalje predstavljaju izazov za potpuno samostalno kretanje pojedinih posjetitelja, a ugradnja dizala nije bila moguća.

Kroz stručna i informatorska vodstva u Atelijeru Meštrović se posjetitelji upoznaju s likom i djelom Ivana Meštrovića te prostorom u kojem je živio i stvarao. Likovne i kreativne radionice za različite dobne skupine nude modeliranje u materijalima poput gline i glinamola ili crtanja olovkom, pastelom, ugljenom i sličnim tehnikama, najčešće po motivima Meštrovićevih djela.

Također je u tijeku digitalizacija muzejske građe, poput fotografija, pisama, dokumenata, nacрта, grafika, knjiga i sl., s ciljem da postane dostupna za korištenje široj javnosti putem interneta.

SUVREMENA UMJETNOST ZA SVE: STRATEGIJE UKLJUČIVANJA RAZLIČITIH SKUPINA POSJETITELJA U MUZEJSKOJ PEDAGOGIJI: PRIMJER DESETOGODIŠNJE MUZEJSKO-PEDAGOŠKE PRAKSE MUZEJA SUVREMENE UMJETNOSTI ISTRE / MUSEO D'ARTE CONTEMPORANEA DELL'ISTRIA

Iva Gašparić

Muzej suvremene umjetnosti Istre – Museo d'arte contemporanea dell'Istria

Sažetak:

Jedan od važnih izazova suvremene muzejske pedagogije iz perspektive umjetničkog muzeja kojemu je u fokusu suvremena umjetnost jest približiti ju različitim dobnim i interesnim skupinama posjetitelja te ih istodobno upoznati s muzejom kao mjestom susreta, učenja, istraživanja i dijaloga o umjetnosti.

Iskustvo Muzeja suvremene umjetnosti Istre / Museo d'arte contemporanea dell'Istria pokazuje da odgovor ne leži u pojednostavljivanju umjetničkog sadržaja, već u razvoju različitih strategija interpretacije, sudjelovanja i učenja, prilagođenih dobi, iskustvu i interesima posjetitelja.

Izlaganje se temelji na desetogodišnjoj muzejsko-pedagoškoj praksi (2015. – 2025.), razvijanoj uz izložbeni program Muzeja, prilog stalnom postavu Artstairs te javne programe i manifestacije poput Noći muzeja, Edukativne muzejske akcije i Međunarodnog dana muzeja. Na temelju tih iskustava izdvajaju se metodološka polazišta koja su oblikovala sustavan rad s djecom predškolske dobi, učenicima osnovnih i srednjih škola, studentima, odraslim posjetiteljima te osobama s poremećajima u ponašanju, kroz suradnju s odgojno-obrazovnim ustanovama, umjetnicima, organizacijama civilnog društva (udrugama) i lokalnom zajednicom.

Na odabranim primjerima muzejsko-pedagoških programa pokazat će se kako umjetničko djelo i izložbeni koncept predstavljaju polazište za oblikovanje muzejsko-pedagoških programa prilagođenih sadržaju pojedine izložbe i različitim skupinama posjetitelja te kako se različitim pristupima razvijaju

muzejska pismenost, razumijevanje suvremene umjetnosti i osjećaj pripadnosti muzeju: od razgovora i interpretacije umjetničkog djela, preko iskustvenog i kreativnog učenja, interdisciplinarnog povezivanja sadržaja i aktivnog sudjelovanja posjetitelja, do upoznavanja muzejskih zanimanja, procesa nastanka izložbe te osnovnih elemenata muzejske dokumentacije i predstavljanja umjetničkog djela.

Cilj izlaganja nije prikaz pojedinačnih programa, već promišljanje metodoloških polazišta koja su se tijekom deset godina oblikovala i pokazala korisnima u razvoju uključive, interpretativne i participativne muzejsko-pedagoške prakse.

U završnom dijelu bit će naznačeni mogući smjerovi daljnjeg razvoja inkluzivnih muzejsko-pedagoških programa koji proizlaze iz dosadašnje prakse.

ZVUKOM I DODIROM KROZ TRADICIJU: ISKUSTVO RAZVOJA MULTISENZORNOG MUZEJSKOG PROGRAMA

Silvia Vrsalović

Etnografski muzej Zagreb

Sažetak:

Kako osmisлити muzejsko iskustvo koje nije temeljeno prvenstveno na vizualnom doživljaju? Dok se muzeji sve intenzivnije nastoje razvijati kao uključiva mjesta učenja, susreta i dijaloga, pitanje pristupačnosti postaje sastavni dio promišljanja interpretacije baštine, a ne tek naknadna prilagodba postojećih sadržaja. Na primjeru multisenzornog programa Zvukom i dodirom kroz tradiciju, razvijenog za slijepe i slabovidne osobe u Čuvaonici Etnografskog muzeja, predstaviti će se iskustva razvoja programa koji istražuje mogućnosti učenja i doživljaja baštine kroz više osjetila. Bit će riječi o ulozi dodira, zvuka i drugih osjetilnih iskustava u interpretaciji muzejske građe, važnosti uključivanja korisnika u razvoj pristupačnih programa te izazovima s kojima se muzeji susreću pri njihovoj provedbi. Izlaganje otvara pitanja kako primijeniti načela univerzalnog dizajna u muzejskoj praksi, što znači razvijati istinski pristupačne programe te na koji način multisenzorni pristup može potaknuti nove načine promišljanja muzejskog iskustva.

MSU na DODIR - ZBIRKA KAO GLAGOL: PRISTUPAČNOST KAO PROCES

Ana Škegro

Muzej suvremene umjetnosti Zagreb

Sažetak:

Izlaganje predstavlja iskustvo Muzeja suvremene umjetnosti u Zagrebu u razvoju pristupačnog postava MSU na dodir, nastalog kao dio međunarodnog projekta BEAM UP, te njegov nastavak kroz početak dugoročnog procesa prilagodbe postava u trajanju Zbirka kao glagol. Ciklus Zbirka kao glagol zamišljen je kao alternativa klasičnom stalnom postavu, kao proces koji zbirku ne promatra kao nepromjenjivu cjelinu, već kao aktivan prostor društvenog dijaloga, otvoren novim čitanjima, promjenama i sudjelovanju različitih zajednica. Četiri tematske dionice, Tužne pjesme rata, Drugarstvo, Budućnosti i Cvijeće – necvijeće – nešto treće, kroz radove iz fundusa propituju aktualna društvena pitanja te naglašavaju ulogu muzeja kao aktivnog sudionika suvremenog društva. U tom je kontekstu razvijana prilagodba dionica Tužne pjesme rata i Drugarstvo, i to kroz suradnički proces u kojem su od samoga početka sudjelovale slijepe i slabovidne osobe te peripatologinja, zajedno s kustosicama, kustosicama pedagoginjama i drugim stručnim suradnicima. Takav participativni pristup omogućio je da se odluke o odabiru radova, načinima interpretacije i deskripcije, te vrstama prilagodbe donose u dijalogu s korisnicima, čime je pristupačnost postala metodologija rada, a ne završni korak u pripremi izložbe.

Izlaganje će prikazati izazove prilagodbe različitih medija suvremene umjetnosti, od slikarstva i skulpture do zvučnih i video radova, kroz razvoj taktilnih modela i reljefa, audio deskripcija, uvećanog i Brailleovog tiska te drugih interpretacijskih alata. Posebna će se pozornost posvetiti iskustvima stečenima tijekom rada na različitim dionicama postava te načinima na koje su ona utjecala na daljnje oblikovanje izložbe i muzejske prakse. Polazeći od ideje da su i zbirka i njezina interpretacija procesi koji se neprestano mijenjaju, izlaganje će pokazati kako se i pristupačnost može graditi postupno kroz suradnju, evaluaciju i nove prilagodbe. Umjesto kao jednokratna intervencija, prilagodba se razumije kao dugoročan proces koji raste zajedno s postavom u trajanju, otvarajući mogućnost da pristupačnost postane jedno od njegovih temeljnih načela.

PRISTUPAČNOST STAROG GRADA DUBOVCA: IZAZOVI PRIPREME EU PROJEKTA

Karlo Mandić, Marinko Pleskina
Muzeji grada Karlovca

Sažetak:

U suvremenom muzeološkom diskursu pristupačnost se sve više prepoznaje kao temeljni standard, a ne dodatna vrijednost. Osiguravanje dostupnosti osobama s invaliditetom predstavlja poseban izazov u kontekstu zaštićenih kulturno-povijesnih lokaliteta, gdje je nužno uskladiti zahtjeve očuvanja baštine s potrebom uklanjanja fizičkih i komunikacijskih barijera. Ovo izlaganje usmjereno je na proces pripreme EU projekta za Stari grad Dubovac, s naglaskom na planiranje prilagodbi prostora i sadržaja za osobe s invaliditetom.

Kroz prikaz konkretnih koraka u razvoju projektnog prijedloga analizirat će se identificiranje potreba ciljnih skupina, definiranje prioriteta intervencija te oblikovanje rješenja koja obuhvaćaju pristupne putove, kretanje unutar objekta i prilagodbu interpretacijskih sadržaja. Posebna pažnja posvetit će se razvoju inkluzivnih edukativnih programa koji omogućuju ravnopravno sudjelovanje posjetitelja različitih sposobnosti.

Izlaganje će problematizirati izazove koji proizlaze iz ograničenja prostora, financijskih okvira i projektnih kriterija, kao i potrebu za interdisciplinarnom suradnjom između stručnjaka iz područja muzeologije, arhitekture, konzervatorske zaštite i socijalne inkluzije. Naglasak će biti stavljen na balansiranje između tehničkih mogućnosti prilagodbe i očuvanja autentičnosti lokaliteta.

Također će se razmotriti uloga kustosa pedagoga kao ključnih aktera u procesu zagovaranja pristupačnosti te u oblikovanju sadržaja koji odgovaraju različitim kognitivnim i komunikacijskim potrebama korisnika. U zaključku će se istaknuti potencijal EU projekata kao alata za sustavno unapređenje pristupačnosti te dugoročnu transformaciju kulturne baštine u inkluzivne prostore otvorene svim članovima zajednice.

čakovec
16. – 18. rujan
2026.

usmena IZLAGANJA

„MUZEJI I zajednica:
inkluzivne prakse i
društvena
odgovornost“

OD POJEDINAČNIH RADIONICA DO ZAJEDNICE: RAZVOJ EDUKATIVNOG PROGRAMA GRADSKJE GALERIJE STRIEGL

Sandra Jelovac

Gradska galerija Striegl, Sisak

Sažetak:

Muzejski i galerijski edukativni programi danas imaju važnu ulogu u razvoju odnosa između kulturnih ustanova i lokalne zajednice. No, u manjim sredinama i ustanovama s ograničenim ljudskim i financijskim resursima izgradnja kontinuiranog programa i stalne publike predstavlja poseban izazov.

Izlaganje će predstaviti razvoj edukativnog programa GGS studija Gradske galerije Striegl iz Siska tijekom njegove prve godine djelovanja. Naglasak neće biti na pojedinačnim radionicama, već na procesu izgradnje prepoznatljivog edukativnog identiteta, razvoju komunikacijskih kanala, uspostavljanju suradnje sa školama, uključivanju vanjskih umjetnika i obrtnika te stvaranju zajednice sudionika koja se kontinuirano vraća programu.

Kroz analizu konkretnih primjera bit će prikazani uspješni i manje uspješni pristupi razvoju publike, kao i važnost prilagodbe programa potrebama lokalne zajednice. Posebna će se pozornost posvetiti ulozi kontinuirane komunikacije s korisnicima te razvoju programa koji nadilazi pojedinačna događanja i postaje trajni prostor susreta, kreativnosti i sudjelovanja.

Na primjeru GGS studija izlaganje će pokazati kako i mala galerija može sustavno razvijati edukativni program koji doprinosi stvaranju dugoročnog odnosa s publikom te jača ulogu galerije kao otvorenog i uključivog prostora zajednice.

OD KUNE DO EURA: MONETERRA I CROATICUM U MISIJI JEZIČNE INKLUZIJE I FINACIJSKE PISMEENOSTI STRANIH STUDENATA

Petra Šparica

Informacijsko edukacijski centar Monetterra-Muzej novca Hrvatske
narodne banke

Sažetak:

Suvremeni muzeji aktivno sudjeluju u oblikovanju otvorenog društva i integraciji različitih zajednica. U kontekstu demografskih promjena, ključan izazov postaje osmišljavanje programa koji su pristupačni publici kojoj hrvatski jezik nije materinski.

U ovom izlaganju prikazat će se inovativni edukativni program „Od kune do eura“, realiziran u suradnji Monetterre-Muzeja novca Hrvatske narodne banke i Croaticuma-Centra za hrvatski kao strani jezik Filozofskog fakulteta u Zagrebu. Kroz 20 interaktivnih radionica, studenti strani državljani koji u Hrvatskoj učen hrvatski jezik, dobili su priliku na jednostavan i poticajan način usvojiti osnove financijske pismenosti te se informirati o monetarnoj politici, povijesti novca i osobnim financijama.

Edukativni koncept Monetterre prilagođen je specifičnim potrebama polaznika Croaticuma kroz razvoj dvojezičnih, multisenzornih interpretacijskih alata i didaktičkih radnih listića. Naglasak je stavljen na hrvatsku monetarnu povijest (od kune do eurokovanica s nacionalnim motivima) te na kulturnu baštinu. Kroz posjet privremenoj izložbi „Tri desetljeća izazova“, polaznici su se upoznali i s arhitektonskim radom Viktora Kovačića, čime je muzej poslužio kao polazište za samostalno istraživanje i neposredno doživljavanje lokalne kulture u urbanom prostoru Zagreba.

Ovaj program uspješno dokazuje kako specijalizirani muzeji mogu postati mjesta susreta i društvene kohezije. Izlaganjem se prikazuje kako kroz interdisciplinarna partnerstva, prilagodbu jezika i participativne metode možemo otvoriti vrata muzeja tradicionalno manje zastupljenim skupinama i aktivno im pomoći u svakodnevnoj društvenoj integraciji.

RIZNICA MEĐIMURJA KAO PARTNER U RAZVOJU DJEČJE KREATIVNOSTI I LIKOVNOGA IZRAŽAVANJA - PRIMJER SURADNJE WALDORFSKE SKUPINE SUNČEKA, DJEČJEG VRTIĆA CIPELICA ČAKOVEC

Petra Mićanović i Milana Hozmec

Dječji vrtić Cipelica, Čakovec

Sažetak:

Suradnja dječjeg vrtića i muzeja predstavlja vrijedan oblik iskustvenog učenja kojim se djeci omogućuje neposredno upoznavanje kulturne baštine te potiče razvoj kreativnosti, estetske osjetljivosti i likovnog izražavanja. U radu će biti prikazan primjer dobre prakse suradnje waldorfske skupine Sunčeka Dječjeg vrtića Cipelica Čakovec i Riznice Međimurja kroz likovno-istraživačke aktivnosti osmišljene za djecu rane i predškolske dobi.

Polazište aktivnosti bio je neposredan doživljaj muzejskog prostora i izložbenih sadržaja koji su djeci poslužili kao poticaj za promatranje, istraživanje, razgovor i stvaralačko izražavanje. Likovne aktivnosti razvijale su se prije, tijekom i nakon posjeta muzeju, pri čemu su djeca različitim likovnim tehnikama i prirodnim materijalima interpretirala motive, uzorke, predmete i priče povezane s kulturnom baštinom Međimurja. Takav pristup omogućio je povezivanje umjetničkog izražavanja s iskustveim učenjem, istraživanjem i razvojem zavičajnog identiteta.

Poseban naglasak stavlja se na muzej kao partnera u odgojno-obrazovnom procesu te na suradnju odgojitelja, muzejskog pedagoga i studenata ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja Učiteljskog fakulteta, Odsjeka u Čakovcu, u oblikovanju poticajnog okruženja koje djeci omogućuje aktivno sudjelovanje, istraživanje i kreativno stvaranje. Prikazani primjer potvrđuje kako Riznica Međimurja može biti prošireno okruženje za učenje te primjer kvalitetne suradnje kulturne ustanove, dječjeg vrtića i visokoškolske institucije.

PARTNERSTVO MUZEJA I KNJIŽNICE U RAZVOJU ZAVIČAJNOG IDENTITETA DJECE: OD BAŠTINE DO ZAJEDNICE

Helena Drvoderić

Knjižnica "Nikola Zrinski" Čakovec

Sažetak:

Kulturna baština važan je čimbenik razvoja identiteta, osjećaja pripadnosti i razumijevanja vlastite zajednice. Njezino približavanje djeci zahtijeva suradnju kulturnih i odgojno-obrazovnih ustanova koje zajedničkim djelovanjem stvaraju kvalitetna iskustva učenja i potiču aktivno sudjelovanje djece u očuvanju baštine. Predavanje predstavlja primjer uspješnog partnerstva knjižnice i muzeja kroz jednogodišnji projekt „**Međimurje – moj dom između Mure i Drave**“, usmjeren na upoznavanje djece predškolske dobi s prirodnom, kulturnom i nematerijalnom baštinom Međimurja.

Projekt je objedinio stručna znanja muzeja i knjižnice u osmišljavanju edukativnih sadržaja koji su povezivali muzejsku građu, knjižnični fond, zavičajnu književnost, pripovijedanje, čitanje, istraživački rad, terensku nastavu i kreativno stvaralaštvo. Kroz radionice i neposredan susret s baštinom djeca su istraživala zavičaj, upoznavala tradiciju i običaje, razgovarala sa starijim članovima obitelji te vlastitim radovima i interpretacijama postala aktivni sudionici očuvanja lokalne baštine.

Poseban naglasak bit će stavljen na partnerstvo knjižnice i muzeja kao primjer održive međuinstitucionalne suradnje te na rezultate projekta potvrđene evaluacijom i diseminacijom. Projekt je pridonio razvoju kulturne i informacijske pismenosti, jačanju zavičajnog identiteta djece, poticanju međugeneracijskog učenja i stvaranju trajnih veza između kulturnih ustanova i lokalne zajednice. Predavanje će predstaviti iskustva provedbe projekta te pokazati kako ovakav model suradnje može poslužiti kao primjer razvoja uključivih i participativnih programa kojima muzeji i knjižnice zajednički ostvaruju svoju odgojno-obrazovnu i društvenu ulogu.

OD TRADICIONALNOG LAGANO PREMA PARTICIPATIVNOM MUZEJU

Iris Marinović

Muzeji Ivana meštrovića - Galerija Meštrović

Sažetak:

U ovom radu istraživat će se podtema Muzeji i zajednica te analizirati primjer koje kroz dugoročno partnerstvo Galerija Meštrović ima s Centrom za odgoj i obrazovanje Juraj Bonači-jedinicom Firule te Obrtno-tehničkom školom u Splitu. Kroz višegodišnji program Muzej za svakoga, svi u muzej! u Galeriji Meštrović pedagoško-edukativni rad lagano se odmiče od tradiciionalnog modela muzeja prema participativnom muzeju. Izmjenjujući aktivnosti prilagođene posebnim skupinama sudionika postao je izrazito bitan sam proces planiranja i provođenja samog participativnog projekta, čak više i od konačnih rezultata, kreativno likovno terapijsko sudjelovanje istaklo se ispred završne prezentacijske izložbe nastalih radova.

Kao što i samo participativno djelovanje pretpostavlja, upravo tijekom aktivnog sudjelovanja članovi lokalne zajednice stječu nova znanja, što uzrokuje pozitivan učinak na osnaživanje zajednice. Kako su naši sudionici u programu pripadnici ranjivih skupina, uz edukaciju i inkluziju ovim programom muzej uključuje i njihovu participaciju u kulturnom odgoju te i sam odgovara na konkretni društveni izazov, pitanje osiguravanja što kvalitetnijeg dnevnog boravka u institucijama. Muzej postaje jedna vrsta proširenog „dnevnog boravka“, gdje korisnici na tjednoj bazi tokom cijele godine uče o kulturi i umjetnostim stvaraju je, promišljaju u transferiraju je na druge (svoje roditelje, skrbnike, prijatelje itd.).

MUZEJI TU I TAM

Anja Brabec Žeravica
Gradski muzej Virovitica

Sažetak:

Unutar podteme Muzeji i zajednica: inkluzivne prakse i društvena odgovornost Gradski muzej Virovitica će predstaviti načine na koje se povezuje s lokalnom zajednicom pri čemu u svom radu zastuplja različite skupine koje su ili ranjive ili nedovoljno zastupljene što se ponajprije odnosi na suradnju sa starijim stanovništvom i osobama s invaliditetom. Kroz program „Muzeji tu i tam“ muzej aktivno potiče na komunikaciju i održava partnerstvo s ustanovama različitog tipa kroz različite sadržaje prilagođene potrebama pojedinaca i skupina.

ROPOTARNICA

Maša Zamljačanec

Muzej grada Koprivnice

Sažetak:

Ropotarnica je edukativni program u muzeju koji polazi od povijesnog pojma „ropotarnice“ kao prostora u kućanstvu namijenjenog odlaganju i ponovnoj uporabi dotrajalih predmeta. U suvremenom kontekstu ovaj program koncept ropotarnice reinterpreterira kao okvir za promišljanje odnosa između prošlosti i sadašnjosti, materijalne kulture i suvremenih svakodnevnih praksi. Program istražuje kako se promjenom načina proizvodnje i uporabe predmeta mijenja i njihovo značenje te otvara pitanje što danas može predstavljati „ropotarnica“ kao mjesto pamćenja, učenja i reinterpetacije baštine. Naglasak je na iskustvenom i suradničkom učenju, pri čemu ropotarnica funkcionira kao simbolički i stvarni prostor smješten u muzeju, školama i obrtničkim radionicama. Ključni sudionici programa su kustosi, učitelji i obrtnici koji djeluju kao posrednici u procesu učenja te zajedno s djecom i mladima razvijaju aktivnosti istraživanja i interpretacije baštine. Polaznici, uz stručnu podršku, istražuju obiteljske zbirke, prikupljaju kontekstualne podatke te po potrebi sudjeluju u njihovoj obnovi i interpretaciji. Rezultati rada predstavljaju se kroz izložbe u školama, muzejima i galerijama, pri čemu se naglašava procesualnost, participativnost i edukativna vrijednost rada. Predmeti prikupljeni kroz manje izložbe potom se objedinjavaju u školske zbirke, čime se dodatno osnažuje njihova uloga. Ropotarnica tako predstavlja model muzejske edukacije koji povezuje baštinu, obrazovanje i zajednicu kroz aktivno sudjelovanje i reinterpetaciju svakodnevne materijalne kulture.

MAJSTORI OD ZANATA

Iva Novak, Petra Galović, Marta Kuliš Aralica

Muzej za umjetnost i obrt Zagreb

Sažetak:

Majstori od zanata je projekt Pedagoškog odjela Muzeja za umjetnost i obrt realiziran kroz suradnju s nekoliko obrtnika i nekoliko osmih razreda osnovnih škola. Namjera projekta je upoznavanje osnovnoškolaca pojedinih četvrti grada Zagreba s Muzejom za umjetnost i obrt te s lokalnim obrtnicima (stolari, urari, zlatari, postolari, krojači...). Program povezuje muzejsko obrazovanje, lokalnu zajednicu i svijet rada kroz suvremene muzejsko-pedagoške metode. Središnji dio projekta čini niz susreta na kojima se učenicima predstavlja umjetnički obrt iz fundusa MUO, rad obrtnika iz susjedstva te kreativna radionica u kojoj sami iskušavaju rad s materijalima koji nisu uobičajeni u redovnoj nastavi likovne kulture (drvo, metal, koža, tkanina i dr.). Cilj projekta je upoznavanje učenika završnih razreda osnovnih škola s vrijednostima obrtničkog rada i majstorstva te potencijalno zainteresirati učenike za ova – u Hrvatskoj deficitarna – zanimanja. Program učenicima otvara prostor za razvoj kreativnosti, proširivanje opće kulture i promišljanje o budućem profesionalnom usmjerenju, a istovremeno afirmira muzej kao mjesto aktivnog povezivanja zajednice, obrazovanja i kulturne baštine.

OD KORISNIKA DO SUGOVORNIKA: VIŠEGLASJE POMORSKE BAŠTINE U HRVATSKOME POMORSKOM MUZEJU SPLIT

Petra Blažević

Hrvatski pomorski muzej Split

Sažetak:

Pomorski muzej po svojoj je naravi prostor susreta različitih znanja, iskustava i publika. O moru ne govore samo muzejski stručnjaci, nego i pomorci, njihove obitelji, učenici, nastavnici, lokalna zajednica, kolekcionari, udruge, tehnička i vojna struka, turisti i posjetitelji koji pomorsku baštinu doživljavaju iz različitih perspektiva. Polazeći od toga, izlaganje promatra inkluzivnost ne kao odvojenu programsku kategoriju, nego kao način rada kojim se muzej otvara različitim sugovornicima.

U središtu izlaganja bit će iskustva Hrvatskog pomorskog muzeja Split u svakodnevnom radu s publikom te u promišljanju budućeg stalnog postava, koji se razvija u kontekstu planiranog preseljenja muzeja u prostor kupališnog kompleksa na Bačvicama. U okviru toga prcesu provedene su dvije participativne radionice s različitim skupinama dionika, razvijene i vođene u suradnji sa stručnjacima za interpretaciju baštine. Radionice su omogućile da se u promišljanju budućeg muzeja uključe perspektive mladih, stručne i lokane zajednice te potencijalnih korisnika muzeja. Naglasak izlaganja neće biti na detaljnom prikazu same metodologije, nego na iskustvu muzejske ustanove koja takav proces koristi kao važan korak prema otvorenijem, relevantnijem i društveno osjetljivijem stalnom postavu.

Uz projekt Bačvice, izlaganje će predstaviti i primjere suradničkih praksi u svakodnevnom radu muzeja: oblikovanje pedagoških aktivnosti prema prijedlozima i povratnim informacijama učitelja i pedagoga, sudjelovanje kustosa u edukativnom radu s djecom i mladima, otvaranje izložbenog prostora projektima s pojedincima i kolektivima te povezivanje pomorske baštine sa suvremenim iskustvima zajednice.

Cilj izlaganje jest pokazati da se inkluzivnost u pomorskom muzeju ne ostvaruje samo posebnim programima, nego i svakodnevnim odlukama: koga slušamo, kome dajemo prostor i čije iskustvo smatramo važnim za razumijevanje mora.

zajednica u muzeju, muzej u zajednici: iskustva muzeja grada umag

Barbara Crnobori
Muzej grada Umaga

Sažetak:

Muzej grada Umaga kroz niz participativnih programa razvija modele suradnje u kojima publika aktivno sudjeluje u istraživanju, očuvanju i interpretaciji lokalne baštine. Polazeći od načela da je zajednica ravnopravan partner muzeja, edukativni programi i izložbe osmišljavaju se kao prostor zajedničkog učenja, stvaranja i razmjene iskustava.

Program Eko-arheo patrola namijenjen je djeci osnovnoškolske dobi te povezuje upoznavanje arheoloških lokaliteta umaškoga kraja sa stručnim vodstvom, edukativnim igrama i praktičnim aktivnostima na terenu. Sudionici pritom preuzimaju aktivnu ulogu u očuvanju baštine sudjelujući u čišćenju lokaliteta od otpada, čime razvijaju svijest o vrijednosti kulturne i prirodne baštine te osobnoj odgovornosti za njezino očuvanje.

Likovni natječaj Stope sv. Pelegrina, koji Muzej organizira u suradnji sa Zajednicom Talijana Umag, potiče djecu na istraživanje lokalne baštine kroz kreativni proces. Svake godine zadana tema proizlazi iz baštinskih obilježja umaškoga prostora, poput masline, svjetionika, podmorja ili kamena. Djeca tijekom pripreme radova samostalno istražuju grad i njegove motive, dok završna izložba postaje mjesto susreta autora, njihovih obitelji i šire lokalne zajednice. Time izložba prerasta okvir predstavljanja dječjih radova i postaje zajednički oblikovana interpretacija lokalnog identiteta.

Ova oba programa potvrđuju kako participativni muzejski sadržaji doprinose razvoju odnosa između muzeja i zajednice, potiču aktivno sudjelovanje publike te stvaraju dugoročnu povezanost građana s lokalnom baštinom. Muzej se pritom afirmira kao otvorena platforma za dijalog, zajedničko stvaranje i razvoj kulturne participacije.

čakovec
16. – 18. rujan
2026.

POSTERSKA IZLAGANJA

U muzej - grotama i škalinama unatoč

Mirjana Margetić

Etnografski muzej istre/Museo etnografico dell'Istria

Sažetak:

Etnografski muzej Istre/Museo etnografico dell'Istria već nekoliko godina u svoje programe aktivno uključuje korisnike Poludnevnog boravka Pazin Udruga osoba s intelektualnim teškoćama. Aktivnosti nastojimo prilagoditi njihovim mogućnostima i interesima. Usprkos tome što je dvorište pazinskog Kaštela popločeno kamenim grotama, a do izložbenih i radnih prostorija muzeja vode brojne stepenice, škaline, oni se uvijek odazovu na naš poziv za sudjelovanjem. S druge strane, isto tako mi dolazimo u njihove prostorije kako bi im održali radionice ili predavanja na teme vezane uz kulturnu baštinu Istre. Glavna nit vodilja poster prezentacije je pokazati, kroz primjere iz prakse, da se usprkos fizičkim barijerama povijesnih građevina u kojima su smješteni mnogi muzeji (pa tako i Etnografski muzej Istre/Museo etnografico dell'Istria) te s druge strane fizičkih i intelektualnih ograničenja pojedinih skupina korisnika mogu naći rješenja kako muzejske programe i sadržaje učiniti dostupnim svima.

ISTI, a razliČITI - INKLUZIVNOST U MUZEJU GRADA ŠIBENIKA

Ana Pamuković

Muzej grada Šibenika

Sažetak:

Približavanje muzejskih predmeta, konteksta i priča osobama različitih profila ključan je aspekt u edukativnom djelovanju Muzeja grada Šibenika. Unatoč činjenici da je u Muzeju grada Šibenika tek 2025. godine zaposlen prvi kustos muzejski pedagog, postojala su i ranija nastojanja potaknuta idejom da se muzejski sadržaj izloži pred osobe s fizičkim i intelektualnim poteškoćama. Dolaskom kustosa muzejskog pedagoga ta se nastojanja intenziviraju a sve u želji da se osobe takvog profila u kontaktu s muzejskim sadržajem i muzejskim prostorom osjećaju ugodno i dobrodošlo. U izlaganju će se predstaviti inkluzivne aktivnosti koje je Muzej grada Šibenika provodio do današnjeg dana namijenjene slijepim i slabovidnima, gluhima, osobama sa sniženim intelektualnim sposobnostima.

OD PASIVNOG PROMATRANJA DO AUTORSKOG OTISKA: PARTICIPATIVNI I INKLUZIVNI MODELI U INTERPRETACIJI SUVREMENE GRAFIČKE UMJETNOSTI

Željka Kucelin

Narodni muzej Zadar

Sažetak:

Interpretacija suvremene i apstraktne umjetnosti u muzejsko-pedagoškoj praksi često se suočava s problemom kognitivne i senzorne distance. Taj izazov postaje još izraženiji u radu s učenicima s teškoćama u razvoju, konkretno s poremećajem iz spektra autizma (PSA) i lakšim intelektualnim teškoćama, za koja klasična vizualno-verbalna vodstva predstavljaju komunikacijsku barijeru.

Na posteru prikazuje se participativni i inkluzivni model pedagoške obrade međunarodne izložbe „Stvar grafike-suvremena nizizemska grafika“, proveden u Kneževoj palači Narodnog muzeja Zadar. Model se temelji na premještanju fokusa s frontalnog izlaganja na taktilne i asocijativne metode učenja, koristeći reljefnost i materijalnost grafike kao primarni inkluzivni alat.

Rad u izložbenom prostoru bio je usmjeren na vođeno gledanje kroz metodu triju mikrovježbi: analiza mikroreljefa, traga alata i prostornog ritma. Za učenike s PSA-om i lakšim intelektualnim teškoćama, apstraktni kustoski pojmovi zamijenjeni su izravnim taktilnim podražajem-opipavanjem pokusnih, nezaštićenih matrica od linoleuma, čime je ostvareno funkcionalno usvajanje pojma matrice bez verbalnog definiranja. Kretanje kroz prostor prilagođeno je smanjenjem senzornog unosa i fokusiranjem na pojedinačne radove.

Praktičan rad u Edukativnoj dvorani realiziran je kroz prilagođenu radionicu „Moj prvi otisak“. Tehnički postupak je modificiran: u potpunosti je odbačena upotreba oštih dljeteta, a matrice su izrađivane urezivanjem tupim olovkama u mekane stiroporne pločice, što je sudionicima pružilo trenutačnu povratnu informaciju i smanjilo razinu frustracije. Za srednjoškolsku dob organizirana je radionica u suradnji s umjetnicom Anom Jagić, gdje je rad na profesionalnoj grafičkoj preši poslužio kao integracijski i kinestetički alat.

Evaluacija programa koji je obuhvatio ukupno 185 sudionika kroz 7 vodstava i 5 radionica dokazuje da prilagodba materijala, prostora i komunikacije uspješno briše distancu prema suvremenoj umjetnosti, pretvarajući ranjive skupine u ravnopravne partnere u procesu sukreacije i interpretacije muzejskih sadržaja.

ARHEOLOGIJA I MUZEJ U ZAJEDNICI

Zorica Ružić Nemet

Arheološki muzej u Zagrebu

Sažetak:

Predmeti pronađeni u zemlji nisu samo materijalni ostaci. Oni su svjedočanstva života, tradicije i identiteta. Kako bi te priče stigle do javnosti, potreban je dug i pažljiv proces: od arheološkog iskopavanja, preko konzervacije i dokumentacije, pa sve do izlaganja u muzeju. Program "Arheologija i muzej u zajednici" osmišljen je kako bi lokalnoj zajednici otvorio vrata tog procesa. Kroz osam susreta sudionici su imali priliku upoznati arheološke metode i izazove, vidjeti kako se nalazi obrađuju i čuvaju, razumjeti na koji način se odabiru predmeti za izložbe, raspraviti o inkluzivnoj interpretaciji i participativnom muzeju, doživjeti kako zajednica može biti aktivni sukreator kulturnog naslijeđa. Kroz sve ove procese sudionici programa upoznali su se i s kustosima, restauratorima, muzejskom pedagoginjom, konzervatorima te osobom zaduženom za marketing. Na taj način imali su prilike iz prve ruke saznati o poslu kojim se tko bavi. Ciljevi ovog programa su višestruki, usmjereni na obogaćivanje iskustva publike, promicanje edukacije o arheološkoj baštini te izgradnji održivih odnosa između muzeja i zajednice. Sudionici su dobili edukaciju o arheologiji i muzejskoj praksi kako bi se demistificirala arheologija, a opet omogućio uvid javnosti u kompleksnost i važnost ovog znanstvenog polja. Lokalna zajednica aktivno je sudjelovala čime je dobila autentično iskustvo kako postati sukreatori kulturnog naslijeđa, razvijali su osjećaj pripadnosti muzeju i zajednici čineći muzejske sadržaje relevantnima za svakodnevni život, poticala se suradnja u budućim projektima kroz angažman, omogućujući im da doprinesu interpretaciji kulturne baštine i kreiranju muzejskih sadržaja, ojačala se svijest o arheološkoj i kulturnoj baštini te se stvorio dugoročni odnos s publikom kroz kontinuirane aktivnosti, redovite evaluacije i prilagodbe programa prema potrebama.

vezimo zajedno

Tanja Ban

Etnografski muzej Split

Sažetak:

„Vezimo zajedno“ edukativna je radionica Etnografskog muzeja Split realizirana u suradnji s korisnicama Doma za starije i nemoćne osobe „Zenta“.

Program je nastao kao oblik neposrednog povezivanja muzeja sa zajednicom, kroz odlazak muzejske pedagoginje u Dom i provođenje edukativnog programa izvan prostora muzeja.

Kroz radionicu korisnice su se upoznale s tradicijskim ručnim radom, a naglasak je stavljen na vezenje kao dio tradicijske kulture i svakodnevnog života. U opuštenom i poticajnom okruženju sudionice su imale priliku prisjetiti se vlastitih iskustava, razmijeniti znanja i okušati se u osnovama vezenja.

DODIR PROŠLOSTI TRI GENERACIJE, JEDAN MUZEJ I BEZBROJ PRIČA...

Štefan Krapše

EDUCA izobraževanje Nova Gorica

Sažetak:

Projekt povezuje stanare doma za starije osobe, učenike gimnazije, osnovnoškolce i muzej. Pomoću muzejskih predmeta, fotografija, glazbe i osobnih priča potiče sjećanja te mentalnu i socijalnu aktivnost starijih osoba, uključujući i one s demencijom. Mladima omogućuje autentično upoznavanje prošlosti, izravan kontakt sa starijom generacijom te razvijanje empatije, slušanja i poštovanja u komunikaciji.

Sadržajna osnova projekta je nastajanje grada Nova Gorica. Nova Gorica je mlad grad u zapadnoj Sloveniji, tik uz granicu s Italijom, koji ima zanimljivu i jedinstvenu povijest, snažno povezanu s političkim promjenama u 20. stoljeću. Grad Gorica (na talijanskom Gorizia), koji je bio povijesno središte regije, pripao je Italiji, dok je Jugoslavija ostala uskraćena za regionalno središte.

Zbog te podjele Jugoslavija je 1947. godine počela graditi novi grad tik uz granicu – Nova Gorica je osmišljena kao zamjensko središte za slovensko stanovništvo koje je ostalo na jugoslavenskoj strani. Grad su počeli graditi brigadiri s područja cijele tadašnje Jugoslavije. Upravo poslijeratni razvoj Nove Gorice, s naglaskom na njezinu pograničnu poziciju, predstavlja snažan emotivni trenutak koji povezuje i obogaćuje tri generacije uključene u projekt.

Projekt se temelji na načelima iskustvene pedagogije i konstruktivizma: sudionici ne primaju znanje pasivno, već ga grade kroz osobno iskustvo, dijalog, istraživanje i zajedničko stvaranje značenja. Poseban naglasak stavlja se na međugeneracijsku i muzejsko-pedagošku inkluzivnost, jer svakome omogućuje sudjelovanje u skladu s njegovim interesima, sposobnostima i načinima izražavanja.

Započinje u domu za starije osobe, nastavlja se međugeneracijskim doživljajem u školi i muzeju, a završava u domu predstavljanjem zajedničkih priča, fotografija i kreativnih radova.

Impressum

Nakladnik: Hrvatsko muzejsko društvo

Za nakladnika: Vlasta Krklec

Organizator: Sekcija za muzejsku pedagogiju i kulturnu akciju HMD-a

Suorganizator i muzej domaćin: Muzej Međimurja Čakovec

Urednice: Ines Virč, Lucija Sekula

Organizacijski odbor:

Vlasta Krklec, muzejska savjetnica, v.d. predsjednice Hrvatskog muzejskog društva

Davor Špoljar, v.d. ravnatelja Muzeja grada Pregrade

Lucija Sekula, Narodni muzej Zadar, koordinatorka Sekcije za muzejsku pedagogiju i kulturnu akciju HMD-a, viša kustosica pedagoginja

Sunčica Nagradić Habus, tajnica HMD-a, kustosica

Maša Hrustek Sobočan, ravnateljica Muzeja Međimurja Čakovec

Ines Virč, muzejska pedagoginja Muzeja Međimurja Čakovec

Nives Kolarić Strah, pročelnica za obrazovanje, kulturu i sport Međimurske županije.

Lektura i korektura: Ines Virč

Vizualni identitet: trinatri.com

Grafičko oblikovanje i priprema za tisak: trinatri.com

Tisak: Grafked

Naklada: 80 primjeraka

Skup je realiziran zahvaljujući sredstvima: Ministarstva kulture i medija RH, Hrvatskog muzejskog društva, Muzeja Međimurja Čakovec

2026.

čakovec
16. – 18. rujan
2026.

Hrvatsko
muzejsko društvo
Croatian Museum
Association

HRVATSKO MUZEJSKO DRUŠTVO
Sekcija za muzejsku pedagogiju
i kulturnu akciju

MUZEJ
MEĐIMURJA
ČAKOVEC

Grad
Čakovec

MEDIMURSKA
ŽUPANIJA

14.

**SKUP
MUZEJSKIH
PEDAGOGA
HRVATSKE**
s međunarodnim
sudjelovanjem

Hrvatsko
muzejsko društvo
Croatian Museum
Association

HRVATSKO MUZEJSKO DRUŠTVO
Sekcija za muzejsko pedagogiju
i kulturnu aleksiju

MUZEJ
MEDIMURJA
ČAKOVEC

Grad
Čakovec

MEDIMURSKA
ŽUPANIJA

čakovec, 2026.

